

RAAP België – Rapport 487

Archeologienota: Aanleg fietspad te Oostkamp

Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek – 2020D252

Landschappelijk bodemonderzoek – 2020E196

RAAP

Colofon

Titel: Archeologienota Aanleg fietspad te Oostkamp (Archeologisch Vooronderzoek)

Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek – 2020D252

Landschappelijk bodemonderzoek – 2020E196

Versie: 10/06/2020

Auteur(s): N. Baeyens, J. Velleman

Projectleider: C. Ryssaert

Aardkundige: J. Velleman

Raaproject: OOFI01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

Bevoegd gezag: Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV

Begoniastraat 13

9810 Eke

Telefoon 09/311 56 20

E-mail: raap@raap.be

Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2021

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1 Gemotiveerd advies.....	4
1.1 Samenvatting van het vooronderzoek	4
1.2 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	5
1.3 De aan-/afwezigheid van een archeologische site	6
1.4 Impactbepaling.....	6
1.5 Waardering van de archeologische site	7
1.6 Bepaling van de maatregelen	7
2 Programma van maatregelen: behoud <i>in situ</i>	8
2.1 Administratieve gegevens	8
2.2 Afbakening advieszone.....	8
2.2.1 Strategie voor behoud in situ	10
2.2.2 Technische vereisten.....	10
2.2.3 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	10
2.2.4 Risico bij uitvoering	10
3 Bibliografie.....	11

1 Gemotiveerd advies

1.1 Samenvatting van het vooronderzoek

Binnen het plangebied wordt de aanleg van een fietspad voorzien dat de Faliestraat verbindt met de Kapellestraat. Het volledige fietspad zal in opbouw aangelegd worden.

In het uiterste westen van het plangebied; parallel aan de E40, zal de bestaande asfaltering behouden blijven en gebruikt worden als basis voor de opbouw van het fietspad. Aangezien hier geen afgravingen voorzien worden, wordt hier een behoud in situ geadviseerd. Binnen deze zone werden mogelijk sporensites en in het bijzonder sporen uit de middeleeuwse perioden verwacht.

Voor het centrale deel van het plangebied geldt dezelfde verwachting als het westelijke deel met aanvullend de restanten van de in 2002 afgebroken Vloedhoeve. Luchtfoto's van de hoeve toonden aan dat er een wegtracé binnen het hoevedomein aanwezig was. Profielputten op deze locatie hebben dit vermoeden bevestigd. De profielputten toonden eveneens aan dat de weg van een verharding was voorzien, namelijk kasseien. Het wegdek werd aan beide zijden afgeboord door middel van bakstenen. Aangezien algemeen wordt aangenomen dat het verstenen van kleine wegen zoals deze pas in de loop van de 19de eeuw gebeurd, kan verondersteld worden dat het om een relatief recente weg gaat. Het is natuurlijk niet uitgesloten dat er onder het wegtracé nog archeologische sporen aanwezig zijn. Bij het terugkoppelen van deze data met de geplande ontwikkeling kan echter gesteld worden dat de geplande werken geen impact zullen hebben op eventuele sporen. Het (sub)recente wegtracé vormt immers een buffer voor eventuele archeologische resten. Om deze reden wordt een vlakdekkend onderzoek ter hoogte van dit deel van het tracé niet wenselijk geacht.

In het oosten van het plangebied is de verwachting gelijkaardig aan het centrale en het westelijke deel maar hier ligt de kans op het aantreffen van sporen vanaf het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen hoger aangezien de bodem op deze locatie enkel verstoord is door landbouwactiviteiten. In dit oostelijke deel wordt het fietspad gedeeltelijk geflankeerd door een gracht en werd dit deel verder onderzocht in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek.

Uit het landschappelijk booronderzoek is gebleken dat de bodemopbouw van het beschouwde interval in het oostelijke deel bestaat uit zandige tot kleiige fluviatiele afzettingen van het laat-weichseliaan tot holoceen. Ze hebben geen bodemontwikkeling, en er zijn geen afgedekte looppniveaus aangetroffen. De zandige afzettingen kunnen her en der potentieel toegewezen worden aan kronkelwaardafzettingen, wat een verhoogde verwachting inzake artefactensites betekent. Echter, deze toewijzing is erg onzeker, en deze afzettingen zijn noch lateraal noch verticaal doorlopend. Deze factoren, gecombineerd met de smalle, lineaire aard van de geplande werken betekent een kleine potentiële verstoringsgraad van archeologische resten. Er dringt zich dus geen vervolgonderzoek op.

1.2 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

- Bureauonderzoek

In het kader van de aanleg van een nieuw fietspad die de Faliestraat en de Kapellestraat te Oostkamp dient te verbinden werd er onderzoek verricht naar de mogelijke aanwezigheid van archeologische relictten in de bodem. Het bureau onderzoek toonde aan dat het plangebied gelegen was in een gebied dat gedurende de late en post middeleeuwse periode zeer populair was voor het oprichten van buitenverblijven voor de toenmalige elite. De regio is bezaaid met verschillende kleine kastenen en hoevens. Ook het plangebied behoorde toe aan een van dergelijke domeinen. De 17de -eeuwse Vloedhoeve is zichtbaar op de 18de -eeuwse kaarten maar het is niet uitgesloten dat deze een oudere voorganger heeft gekend. De hoeve werd in 2002 gesloopt maar op basis van oude luchtfoto's was het mogelijk een duidelijk beeld te vormen van de inrichting van het erf. Op de luchtfoto's kon opgemerkt worden dat het hoofdgebouw van de hoeve geflankeerd werd door een weg. Teneinde de hoeve zelf te vrijwaren van verstoringen werd er geopteerd om het tracé van het fietspad te laten overlappen met deze weg. om de precieze locatie en aard van de weg vast te leggen werd er beslist om ter hoogte van het domein Vloedhoeve enkele profielputten aan te leggen.

Ook voor het westelijke deel van het plangebied gold er een hoge verwachting voor sporen uit de late middeleeuwen en werden sporen uit overige historische perioden niet uitgesloten. Echter, gezien dit deel van het plangebied reeds verhard is en men deze bestaande verharding zou gebruiken als basis voor het fietspad werd verder onderzoek hier niet wenselijke geacht.

Aan het oostelijke deel van het terrein dat tot op heden in gebruik is geweest als landbouwgrond werd een matige tot hoge verwachting voor artefactensites toegekend. Voor de bewaring van dergelijke sites is een intact bodemprofiel echter nefast. Om de bewaring van de bodem na te aan werd het oosten van het onderzoeksgebied verder onderzocht d.m.v. landschappelijke boringen.

- Landschappelijk bodemonderzoek

De profielputten werden uitgezet op een oud wegtracé op het domein van de Vloedhoeve. Met deze putten werd in eerste instantie getracht de opbouw van de bodem in kaart te brengen als ook het vermelde wegtracé in kaart te brengen. Het onderzoek bracht een verhard weglichaam van ca. 4 m breed aan het licht. Het was opgebouwd uit kasseien (natuursteen) en werd afgeboord met bakstenen van 7,5 bij 18 cm. Ondanks dat er geen dateerbaar materiaal werd aangetroffen kan verondersteld worden dat de verharding van deze weg heeft plaatsgevonden in de loop van de 19de of de eerste helft van de 20ste eeuw. Het is echter niet uitgesloten dat er zich nog archeologische sporen onder de verharding bevinden. In het noorden van put 1 werden er ook restanten van een bakstenen niveau en een natuurstenen dorpel aangetroffen die vermoedelijk toebehoorden aan de hoeve. Deze sporen werden gevolgd door een zeer heterogene laag die momenteel geïnterpreteerd wordt als vlijlaag.

Het booronderzoek in het oosten van het plangebied bracht aan het licht dat er sprake is van fluviaatiele afzettingen daterend uit het laat-weichseliaan tot holoceen zonder bodemontwikkelingen. De afzettingen bevinden zich onder een bouwvoor van 35 à 45 cm dikte. Er kon geen specifiek archeologisch niveau aangeduid worden gezien er geen bodemontwikkeling of enige vorm van afgedekt loopniveau is aangetroffen. De aangetroffen zandige sedimenten met variabele sorteringsgraden wijzen op het feit dat er mogelijks delen van kronkelwaardafzettingen bewaard zijn

gebleven, hoewel deze indien bewaard niet lateraal of verticaal doorlopen en dus erg grillig van aard zijn. Dit kon op basis van de boringen echter niet met zekerheid worden aangetoond.

1.3 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Voor het westen en het centrale deel van het plangebied is er wel een verhoogde verwachting voor het aantreffen van sporen vanaf de late middeleeuwen en de post middeleeuwse perioden en in het bijzonder sporen/restanten van de Vloedhoeve centraal binnen het plangebied.

In het oosten van het plangebied heeft het landschappelijk bodemonderzoek aangetoond dat het plangebied een lage archeologische verwachting kent voor het aantreffen van artefactensites. De ondergrond betreft fluviatiele afzettingen, wiens potentiële kronkelwaardafzettingen in principe een hoge verwachting inzake steentijd geven. Echter, deze kronkelwaarden zijn grillig bewaard in het landschap, die in combinatie met de lange smalle vorm van de werken de verwachting bijstelt naar laag. De aanwezigheid van sporensites is zeker niet uitgesloten maar gezien het relatief natte milieu is de trefkans eerder laag.

1.4 Impactbepaling

Voor het westen van het plangebied hebben de geplande werken nagenoeg geen impact. Binnen dit deel van het plangebied is de bodem momenteel verhard en zal deze verharding gebruikt worden als basis voor het nieuwe fietspad. Om deze reden zal er ter hoogte hiervan een behoud *in situ* voorzien worden.

Centraal binnen het plangebied is de impact van de werken eveneens zeer laag. Het vooronderzoek heeft aangetoond dat zich ter hoogte van het onderzoek tracé een 19de of 20ste -eeuwse weg bevindt. Deze zal vrijgelegd worden en zal net als in het westen van het plangebied gebruikt worden als basis voor het nieuwe fietspad. De (sub)recente weg zal in deze fungeren als buffer voor eventuele archeologische resten die zich onder het weglichaam kunnen bevinden.

In het oosten van het plangebied hebben de geplande werkzaamheden wel impact op eventueel aanwezige archeologische resten. Echter, de geplande werken zijn vrij lineair en smal, zijnde een fietspad van 2,54 m breed dat voornamelijk in opbouw zal aangelegd worden met maximale ontgraving tot op 25 cm -mv. In het oostelijke deel zal er aan weerszijden een gracht voorzien worden die een diepte zal hebben van 60 cm-mv. Op een viertal locaties wordt er ook een riolering gestoken die een bodemverstoring van ca. 75 cm -mv met zich mee zullen brengen. De kans dat deze werken een artefactensite op de op zich al grillig voorkomende kronkelwaardafzettingen verstoren is erg klein. Indien ze een site zouden aansnijden is de afmeting van de verstoring bovendien beperkt. Al deze factoren samen leiden tot de conclusie dat er zeer beperkte bedreiging is voor potentiële archeologische resten en dat verder onderzoek naar dergelijke sites vanuit een economisch standpunt niet opportuun is.

1.5 Waardering van de archeologische site

- *Artefactensites*

Voor het westen en het oosten van het plangebied is de verwachting laag aangezien de historische kaarten en de luchtfoto's historische verstoringen hebben vastgesteld die nefast zijn voor de bewaring van dergelijke sites.

In het oosten gold er op basis van de landschappelijke ligging een hoge verwachting voor het aantreffen van artefactensites. Het landschappelijk booronderzoek toonde enkele grillig voorkomende kronkelwaardafzettingen die in principe een verhoogde verwachting bevestigen. Echter gezien de beperkte verstoring en de grillige aard van deze afzetting is de kans op het aantreffen van dergelijke sites eerder klein.

- *Sporensite*

Ondanks sporen vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen niet uitgesloten kunnen worden ligt de nadruk van de verwachting voornamelijk op de late en post middeleeuwse perioden. Centraal binnen het plangebied bevinden zich immers de resten van de 17de -eeuwse Vloedhoeve die in 2002 werd gesloopt maar waarvan nog resten zijn aangetroffen in de controleputten. Ter hoogte van het tracé werden resten van een oude weg vastgesteld. De weg werd in de loop van de 19de eeuw verhard maar het is niet uitgesloten dat er zich onder het 19de -eeuwse wegdek nog sporen van een oudere voorganger aanwezig zijn in de vorm van karresporen en eventueel flankerende greppels.

1.6 Bepaling van de maatregelen

In het westen van het plangebied wordt er een behoud in situ geadviseerd. binnen dit deel van het plangebied is er een verhoogde verwachting voor het aantreffen van sporen uit de late en post middeleeuwse perioden. De impact van de werken is hier echter zo beperkt dat verder onderzoek niet aangewezen is.

In het centrale deel werden de resten van een 19de -eeuws (verhard) wegdek vastgesteld. De impact van de werken op deze structuur blijven eerder beperkt. De (sub)recente weg zal immers als buffer fungeren voor eventuele archeologisch resten die zich onder het wegtracé bevinden. Om deze reden wordt er binnen het centrale deel van het plangebied een behoud in situ geadviseerd.

Voor het oosten van het plangebied geldt er een lage verwachting voor het aantreffen van sporen- en artefactensites. Enerzijds omwille van het natte milieu (voor sporensites) en anderzijds door de relatief beperkte verstoringsoppervlakte (voor artefactensites en sporensites). Om deze redenen wordt er in het oosten van het plangebied geen verder onderzoek geadviseerd. Er dient echter worden op gewezen dat de meldingsplicht blijft gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.

2 Programma van maatregelen: behoud *in situ*

2.1 Administratieve gegevens

Projectcodes agentschap Onroerend Erfgoed ¹ : Projectcode bureauonderzoek	2020D252		
Onderzoekskader	Opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen		
Erkend archeoloog	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)		
Naam plangebied	Aanleg fietspad		
Adres	Kappellestraat - Faliestraat		
Deelgemeente/gemeente	Oostkamp		
Provincie	West-Vlaanderen		
Kadastrale gegevens	OOSTKAMP, Sectie C, Percelen 213A, 201A, 202, 205, 204, 203, 924; Sectie F, percelen 125A, 126C		
Oppervlakte betrokken percelen	43760,50 m ²		
Oppervlakte plangebied	4035 m ²		
Oppervlakte geplande bodemingrepen	4035 m ²		
Bounding box in Lambert-coördinaten:	zuidwest :	X: 71664	Y: 204067
	noordoost:	X: 72312	Y: 204239

2.2 Afbakening advieszone

Zoals aangegeven in het inleidende gedeelte zal er voor het westelijke en centrale deel van de site een behoud *is situ* geadviseerd worden. Concreet gaat het om twee zones die momenteel verhard zijn en waar de ingrepen niet dieper zullen reiken van de bestaande verharding.

De totale oppervlakte van de zone die geselecteerd is voor een behoud in site bedraagt 833 m².

¹ Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

Figuur 1. Afbakening van de zone die geadviseerd wordt voor behoud *in situ* (roze). (bron: AGIV, 2018)

2.2.1 Strategie voor behoud in situ

Zoals aangegeven blijven de bodemingrepen in dit deel van het plangebied beperkt tot de bestaande verharding. Er worden geen verdere afgravingen gepland binnen dit deel van het plangebied; om deze reden is deze zone geselecteerd voor een behoud in situ.

Teneinde de het mogelijk te maken deze zone te vrijwaren mag er niet afgeweken worden van de plannen zo als deze omschreven werden in het verslag van resultaten.

2.2.2 Technische vereisten

Niet van toepassing

2.2.3 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Niet van toepassing

2.2.4 Risico bij uitvoering

Niet van toepassing.

3 Bibliografie

AGIV (2018) Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. 2018.03. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.